

ГЕНЕТИЧНИЙ СКЛАД ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКОЇ КУЛІНАРНОЇ ЛЕКСИКИ

Стаття присвячена визначенню генези давньоанглійської кулінарної лексики. Особливу увагу приділено джерелам її формування та значенню запозичень у становленні давньоанглійського кулінарнімікону.

Ключові слова: мовні контакти, взаємодія мов, запозичення, давньоанглійська мова, кулінарна лексика.

Для сучасного мовознавства проблема мовних контактів залишається традиційною і не втрачає своєї актуальності. Деякі питання цієї проблеми розглядалися ще в кінці XIX — на початку XX ст. такими відомими лінгвістами, як Г. Шухардт, В. Д. Вітні, І. О. Бодуен де Куртене, Л. В. Щерба. Після того як У. Вайнрайх у своїй монографії «Мовні контакти» узагальнив теорію взаємодії мов¹, посилився інтерес до вивчення природи мовних контактів та їхньої ролі в історії мов і культур. Значний внесок у такі дослідження зробили і вітчизняні мовознавці Ю. О. Жлуктенко, С. В. Семчинський, А. П. Непокупний, Г. П. Їжакевич. Міжмовна взаємодія була об'єктом розгляду в низці дисертаційних досліджень, зокрема Г. В. Зимовець, І. М. Каманіна, Т. А. Суходосвої, С. П. Гриценко.

У передмові до згаданої праці У. Вайнрайха, французький мовознавець А. Маргіне підкреслив, що «мовна група ніколи не буває однорідною і навряд чи коли-небудь буває закритою»². На думку самого Вайнрайха, «дві або більше мов перебувають у контакті, якщо ними користуються поперемінно ті самі люди», а тому «суто лінгвістичне вивчення мовного контакту повинно координуватися з екстралінгвістичним вивченням двомовності та пов'язаних із нею явищ»³.

Ю. О. Жлуктенко, звертаючись до позамовних чинників, підкреслював, що «зовнішні фактори і обставини зумовлюють напрямок мовного впливу та його інтенсивність... Кожен випадок встановлення мовного контакту супроводиться виникненням процесів взаємодії цих мов»⁴. На його погляд, ці два поняття співвідносяться як причина і наслідок: «Доти, доки між двома мовами не встановиться той чи інший тип контакту, між ними не може бути жодної взаємодії»⁵.

Варто зауважити, що останнім часом зменшився інтерес до історичної лексикології загалом і англійської зокрема, хоча саме діахронічний підхід у вивченні певних лексичних систем сприяє комплексному дослідженню лексики. З ог-

¹ Вайнрайх У. Языковые контакты. — К., 1979. — 246 с.

² Там же. — С. 18.

³ Там же. — С. 26.

⁴ Жлуктенко Ю. О. Мовні контакти. Проблеми інтерлінгвістики. — К., 1966. — С. 12.

⁵ Там же.

ляду на це важливим видається звернення до англійського кулінаронімікону як найменш дослідженого в українському мовознавстві.

Метою статті є аналіз лексики іншомовного походження у складі давньоанглійського кулінаронімікону, зокрема визначення основних джерел його формування й генетичного складу, а також з'ясування співвідношення питомих англійських і запозичених найменувань.

Давньоанглійська мова є результатом взаємодії не лише діалектів, що їх принесли на територію Британських островів племена англів, саксів та ютів. Протягом перших 700 років свого існування англійська мова контактувала ще й з мовами кельтів, римлян та скандинавів, наслідком чого було поповнення словникового складу іншомовною лексикою⁶. Проте переважну частину лексики давньоанглійського періоду становлять власне англійські слова спільногерманського походження⁷.

Отже, за походженням лексику давньоанглійського періоду, залежно від часу та умов її появи у словниковому складі, можна умовно поділити на дві групи: власне англійські слова та запозичення.

Власне давньоанглійська лексика містить слова спільноіндоевропейського походження, спільногерманського походження, суто давньоанглійські слова, які не виявлені у складі інших германських мов.

Спільноіндоевропейські лексичні одиниці є найдавнішою частиною давньоанглійського словника. Вони датуються періодом існування індоевропейської прамови до появи германської групи мов⁸. Це, зокрема, такі слова, пов'язані зі сферою кулінарії, як:

хліб — дангл. *brēad*, дсакс. *brōd*, дсканд. *brauð*, дан. *brud*, шв. *brød*, дфриз. *brād*, снідерл. *brot*, *broot*, нідерл. *brood*, двн., свн. *brōt*, н. *Brot*, тевт. **brauða* «кислий дріжджовий хліб», гр. *βρῦτος* «збродлий ячмінний напій», лат. *dē-frutum* «випарювати, випарювати», іє. **bhereu-*, **bhru-* «варити, бродити»⁹; *некти* — дангл. *bacan*, дсканд. *baka*, шв. *baka*, дан. *bage*, снідерл. *backen*, нідерл. *bakken*, двн. *bahhan*, *backan*, свн., н. *backen*, гр. *φάγειν* «смажити, запікати», іє. **bhōg-* «нагрівати, смажити, запікати» (Klein, 141); *зерно* — дангл. *corn*, дсакс., дсканд., дфриз., двн., свн., н. *korn*, снідерл. *coren*, *corn*, нідерл. *koren*, гот. *kairn*, лат. *granum* «зерно, насіння, маленьке зернятко», гр. *γύχτρον* «виноградна, оливкова кісточка», ст.-сл. *zrino*, *zrūno*, дпрус. *syrne*, лит. *žirnis*, лтс. *ziŕnis*, вал. *grawn*, дірл. *grān*, дінд. *jārati*, *jiryati*, іє. **ǵer(ē)* «дозрівати» (Klein, 353); *молоту* — дангл. *grindan*, лат. *frendere* «скреготіти зубами», гр. *χρόμβρος* «зерно, насіння», алб. *grunde* «висівки, зернові відходи», лит. *grėndu*, *grėsti* «скребти, дряпати» іє. **ghren-d(h)-*, **ghren-* «терти» (Klein, 681); *жирний* — дангл. *fætt*, дсканд. *feitir*, дфриз. *fatt*, *fet*, свн., снідерл., нідерл. *vet*, свн. *feitit*, *vei3(e)t*, дгерм. *faitian* «годувати, відгодувати» гр. *πίδδεν*, дінд. *páyate*, лит. *pienas*, іє. **poid-*, *pid-* «бути багатим на воду, молоко, жир» (Klein, 577); *горіх* — дангл. *hæsel*, *hæsl*, дсканд., норв. *hasl*, дан., шв. *hassel*, свн., снідерл. *hasel*, нідерл. *hazelaar*, двн. *hasal*, лат. *corulus*, *corylus* (<**kozulus*) «ліщина, лісовий горіх», дірл., дкорн., вал., брет. *coll* (<**coslo-*), длит. *kasulas* «мисливський гарпун, виготовлений з деревини горіха», іє. **koslos-* (Klein, 710); *молоко* — дангл. *meoluc*, *meolc*, *milc*, дсакс. *miluk*, дсканд. *mjolk*, шв., норв. *mjōlk*, дфриз. *melok*, дан., нідерл. *melk*, двн. *miluh*, свн. *Milch*, гот. *miluks*, дфр. *melcan*, гр. *ἀμέλυειν* «доїти», алб. *mjel*, лат. *mulgēre* «т. с.», ст.-сл. *mlūzq*, *mlēsti*, лит. *mėlžu*, *milžti* «т. с.», сірл. *bligim*, дірл. *melg*, *milcht*, *blicht*, дінд. *mārsti*, *mārjati*, *mrjāti*, іє. **melǵ-* «т. с.» (Klein, 980); *гуска* — дангл. *gós*, дфриз., свн. *gōs*, дсканд., *gās*, двн. *gans*, дінд., *hamsáh*, *hamsī*, гр. *χίψ*, лат. *ānser*, лит. *žqis*, дпрус. *sansy*, дірл. *gēiss* «лебідь», ст.-сл. *gusi*, іє. **ghans-* «ймовірно, імітація гусячого крику» (Klein, 669); *сінь* — дангл. *sealt*, дсакс.,

⁶ A History of the English language by Abert C. Baugh and Thomas Cable.— 5-th ed.— Routledge, 2002.— P. 63.

⁷ Rastorgueva T. A. A History of English.— Moscow, 2003.— P. 102–103.

⁸ Hogg R. An introduction to Old English.— Edinburgh, 2002.— P. 131–132.

⁹ Klein E. A Comprehensive Etymological Dictionary of the English Language.— Oxford, 1966.— P. 197 (далі — Klein).

дсканд., дан., шв., дфриз., гот. *salt*, снідерл. *sout*, двн., свн., н. *salz*, лат. *sallere* (< **saldere*), дірл. *saillim* (< **saldium*), лит. *saldūs*, ст.-сл. *sladūki* «солодкий» (від «солоний» → «пряний» → «солодкий»), іє. **sal-d-* «солити» (Klein, 1376).

Лексичні одиниці спільногерманського походження зберігають притаманні германським мовам ознаки на лексичному рівні. Ця група є менш численною, проте і в ній можна виділити чимало лексем на позначення кулінарних термінів:

яблуко — дангл. *æppel*, *æpl*, дсакс., дфриз., нн., нідерл. *appel*, дан. *æble*, дсканд. *eple*, *epil*, шв. *äpple*, норв. *eple*, двн. *apful*, *afful*, гот. *apel* (Klein, 94); *ячмінь* — дангл. *bærlic*, *bere*, дсканд. *barr*, гот. *barizeins* «з ячменю» (Klein, 149); *ягода* — дангл. *berige*, *beri*, дсакс., двн. *beri*, дсканд. *ber*, дан. *bær*, шв. *bär*, гот. *basi* «виноград», нідерл. *bes*, *bezie* (Klein, 165–166); *гіркий* — дангл. *biter*, *bitor*, дсакс. *bittar*, дсканд. *bitr*, нідерл. *bitter*, двн. *bittar*, свн., н. *bitter*, гот. *baitrs* (Klein, 176); *жолудь* — дангл. *æcern*, дсканд. *akarn*, нідерл. *aker*, нн. *ecker*, гот. *akran* «фрукт, плід» (Klein, 17); *курка* — дангл. *cīcen*, *cūcen*, снідерл. *kiekijen*, *kūken*, нідерл. *kieken*, *kuiken*, дсканд. *kjūklīngr*, шв. *kyckling*, дан. *kylling*, н. *Küchlein* (Klein, 275); *пуха* — дангл. *fisc*, дсакс. *Ofris*, двн. *fisc*, дсканд. *fiskr*, дан., шв. *fisk*, снідерл. *visc*, нідерл. *vis*, свн. *visc*, *visch*, н. *Fisch*, гот. *fisks* (Klein, 594); *м'ясо* — дангл. *flæsc*, дсакс., дфриз. *flēsk*, свн. *vees*, *vleis*, нідерл. *vlees*, двн. *fleisc*, свн., н. *fleish*, дсканд., дан. *flesk* (Klein, 599).

Збагачення лексики, що пов'язана зі сферою кулінарії, в давньоанглійський період відбувається шляхом словотворення, переосмислення слів і запозичення з інших мов.

За морфологічною структурою давньоанглійську лексику можна поділити на три типи:

1) прості безафіксні слова: *wīn* «вино»¹⁰, *sealt* «сіль» (Bosworth, 851), *pipor* «перець» (там же, 774);

2) похідні лексеми: *wīn-līc* «приготований з вина» (Bosworth, 1234), *sealten* «солоний» (там же, 851), *piporian* «перчити» (там же, 774);

3) складені слова: *æppel-wīn* «яблучне вино, сидр» (Bosworth, 17), *sealt-fæt* «сільничка» (там же, 851), *pipor-horn* «ємкість для зберігання перцю» (там же, 774).

Основними і досить розвиненими способами поповнення лексики в давньоанглійський період були афіксація та словоскладання.

За способом об'єднання компонентів серед складних кулінаронімів вичленовуються слова, що утворені простим складанням основ, та лексичні одиниці, утворені на основі інтерфіксного складання основ, словотвірними засобами тут є сполучні елементи.

Просте словоскладання було чи не найпоширенішим способом словотворення в давньоанглійській мові. Це складні кулінароніми, компоненти яких належать:

1) до однієї частини мови — *hwæte-wæstm* «зерно» (Bosworth, 577) < *hwæte* «пшениця» + *wæstm* «фрукт», дангл. *bere-hláf* «ячмінний хліб» (там же, 88) < *bere* «ячмінь» + *bere* «хліб», *flæsc-æt* «м'ясна їжа» (там же, 290) < *flæsc* «м'ясо» + *æt* «їжа», *æppel-wīn* «яблучне вино, сидр» (там же, 17) < *æppel* «яблуко» + *wīn* «вино»;

2) до різних частин мови: *blæc-berie* «чорниця» (там же, 107) < *blæc* «чорний» + *berie* «ягода», *swét-mete* «ніжне м'ясо» (там же, 953) < *swét* «солодкий» + *mete* «м'ясо».

Складні слова, в яких основи з'єднані сполучним елементом, були менш поширеними серед давньоанглійських кулінаронімів, напр.: *hennææg* «курчаче яйце» (Bosworth, 531), де іменники *henn* «курка» + *æg* «яйце» з'єднані сполучною голосною *e*.

¹⁰ Bosworth J. An Anglo-Saxon Dictionary. Based on the manuscript collections / Ed. by T. Toller Northcote. — London, 1954. — P. 1230 (далі — Bosworth).

Складні давньоанглійські кулінароніми утворювалися за певними структурними моделями. Залежно від того, з яких частин мови складався композит, можна виділити п'ять моделей утворення назв на позначення продуктів харчування, страв та напоїв:

1) іменник + іменник — *bere-sæd* «зерно ячменю» (Bosworth, 89) < *bere* «ячмінь» і *sæd* «зернятко», *horn-fisc* «сарган» (там же, 553) < *horn* «риг» і *fisc* «риба», *wyrt-drenc* «трав'яний напій» (там же, 1290) < *wyrt* «рослина» і *drenc* «напій», *feld-more* «пастернак, морква» (там же, 275) < *feld* «поле» і *more* «істивний корнеплід», *cyle-wyrt* «щавель» (там же, 182) < *cyle* «холод» і *wyrt* «рослина», *æppel-cyrnel* «гранат» < *æppel* «яблуко, фрукт» (там же, 17) і *cyrnel* «зернятко, крушинка», *pinhnutu* «кедровий горіх» (там же, 773) < *pin* «голка, колючка» та *hnutu* «горіх», *scil-fisc* «моллюск, ракоподібне» (там же, 832) < *scill* «раковина, панцир» і *fisc* «риба», *wudu-æppel* «дичка» (там же, 1277) < *wudu* «ліс» і *æppel* «яблуко, фрукт». Ця модель була найпродуктивнішою в давньоанглійський період, утворені за нею композити становлять основну частину складних кулінаронімів.

2) прикметник + іменник — *blæc-berie* «чорниця» (Bosworth, 207) < *blæc* «чорний» і *berie* «ягода», *frum-meolc* «молозиво» (там же, 342) < *frum* «первинний, оригінальний, швидкий» та *meolc* «молоко», *gold-fæt* «золота посудина» (там же, 438) < *gold* «золотий» і *fæt* «посудина»;

3) дієслово + іменник — *bræding-panne* «сковорідка» (там же, 119) < *brædan* «смажити, запікати» і *panne* «сковорідка»;

4) прикметник + прикметник — *sur-milisc* «кисло-солодкий» (там же, 938) < *sur* «кислий» і *milisc* «солодкий»;

5) іменник + дієслово — *ele-bacen* «печений в / на олії» (там же, 245) < *ele* «олія» і *bacen* «пекти», *ofen-bacen* «випечений у печі» (там же, 729) < *ofen* «піч» і *bacen* «пекти».

Отже, словоскладання як спосіб утворення кулінаронімів характеризується високою продуктивністю і було властиве всім індоєвропейським мовам, проте особливого поширення воно набуло в германській групі мов. Словоскладання відіграло важливу роль у збагаченні та розвитку давньоанглійського вокабуляру. Загалом нами виявлено 133 кулінароніма, утворених шляхом словоскладання, що становить близько 25% від загальної кількості давньоанглійської кулінарної лексики.

Значний шар лексичних одиниць, які пов'язані зі сферою кулінарії, утворено шляхом афіксації. Серед них:

1) відіменникові прикметники із суфіксом **-en** — *sealten* «солоний» (Bosworth, 851), *beren* «приготований з ячменю» (там же, 88), *milcen* «приготований з молока» (там же, 687), *smedemen* «приготований з борошна дрібного помолу» (там же, 888), *corfen* «порізаний» (там же, 166);

2) віддієслівні іменники із суфіксом **-ing / -ung** — *wyrtung* «приправлення травами» (Bosworth, 1291), *melting* «танення» (там же, 678), *samod-willing* «варіння» (там же, 1228), *bræding* «смажена» (там же, 103), *hyrsting* «смаження» (там же, 584);

3) відприкметникові іменники із суфіксом **-ness / -niss** — *swétness* «солодкість» (Bosworth, 953);

4) відіменникові прикметники, утворені за допомогою суфікса **-lic**, який генетично тотожний давньоанглійському іменнику *lic* «тіло», «форма», що згодом

втратив усі семантичні ознаки — *wīn-líc* «приготований з вина» (Bosworth, 1234), *swīn-líc* «приготований зі свині» (там же, 718), *ǣt-líc* «їстівний» (там же, 24).

Подібних випадків переходу другої частини складного слова в суфікс у давньоанглійській мові чимало. Тому нерідко віднесення лексеми до простих слів із словотворчим афіксом або до складних є досить умовним. Поряд із цим відбувався і перехід деяких складних слів у прості безафіксні, оскільки в деяких випадках зміни в значенні та вживанні складного слова могли спричинити злиття його частини в одне ціле. При цьому зазвичай зникали і зовнішні ознаки словоскладання: наявність слабого наголосу на другій частині, особливості розвитку звуків на стику частин складного слова тощо¹¹.

Важливу роль у поповненні словникового складу давньоанглійської мови відіграла також конверсія, яка визначається як процес словотворення, для якого засобом слугує лише парадигма слова¹². На думку О. І. Смирницького, конверсія давньоанглійської мови майже не відрізнялася від конверсії сучасної англійської мови. Проте він вказав на своєрідні особливості конверсії на різних етапах розвитку мови, зокрема для давньоанглійської конверсії характерна відсутність омонімії, тим часом як для конверсії сучасної англійської мови типовим є існування омонімічних форм; у давньоанглійській мові конверсія, очевидно, не була настільки продуктивним способом словотворення, як у новоанглійський період. Ці розбіжності, як вважав учений, не повинні приховувати принципової однотипності самого способу словотворення, визначеного терміном «конверсія»¹³.

Конверсія як засіб словотворення була продуктивною на всіх етапах розвитку англійської мови. Серед давньоанглійських кулінаронімів, які утворилися шляхом конверсії, можна виділити такі: *wyrt* «рослина» — *wyrtian* «приправляти» (Bosworth, 1290), *pipor* «перець» — *piporian* «перчити» (там же, 774), *bræde* «смажене м'ясо» — *brædan* «смажити, запікати» (там же, 103).

Лексичні запозичення, спричинені міжмовними контактами, є одним із шляхів поповнення лексики будь-якої мови¹⁴. Як зазначав Ю. О. Жлуктенко, «в умовах мовних контактів одним з найпоширеніших видів лексичних інновацій є перенесення лексичного матеріалу з однієї мови в іншу»¹⁵. Запозичення в кулінарній лексиці давньоанглійської мови можна класифікувати за джерелом та періодом запозичення: кельтизми; латинські назви періоду перших століть нашої ери, що потрапили в давньоанглійську мову ще на континенті (так званий перший шар латинських запозичень); латинські запозичення VI–VII ст., тобто епохи християнізації Англії (так званий другий шар латинських запозичень); скандинавські запозичення епохи скандинавських набігів (VIII–IX ст.) і особливо скандинавського завоювання (X ст.).

Запозичення в англійському словниковому складі є тим шаром лексики, який точно і безпосередньо відображає історію Англії, засвідчуючи вплив на мову екстралінгвальних чинників.

Щодо кельтського впливу, то він є найслабшим серед ранніх впливів, яких зазнала англійська мова. Серед кельтських запозичень переважно більшість становлять географічні назви. Однак загалом вплив кельтської мови на давньоан-

¹¹ Смирницький А. И. Древнеанглийский язык.— М., 1998.— С. 163.

¹² Руда О. В. Дослідження конверсії в історії англійської мови // Наук. зап. Вінн. держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського : Сер. «Філологія».— 2009.— Вип.11.— С. 85—89..

¹³ Смирницький А. И. Знач. праця.— С. 169.

¹⁴ Титаренко В. М. Теорія мовних контактів крізь призму сучасної термінології // Вісн. Житомир. пед. ун-ту.— 2004.— Вип. 14.— С. 207.

¹⁵ Жлуктенко Ю. О. Знач. праця.— С. 107.

глійську був майже непомітним (не більше двох десятків слів). Це підтверджується і нечисленними запозиченнями у сфері кулінарної лексики, напр.: кельт. *Bannach* > сучас. англ. *bannock* «коржик»¹⁶.

На відміну від кельтів, які не зробили помітного внеску в давньоанглійську мову та культуру, вплив римлян мав принципово інший характер.

Слова, що їх відносять до першого шару латинських запозичень (до 800 р.), могли потрапити через мову кельтів протягом чотирьохсотлітнього панування римлян у Британії або в мову англів і саксів ще на континенті.

Переважна частина латинських запозичень цього періоду була не з класичної латини, а з так званої вульгарної (народної) латини, розмовної форми латинської мови, якою спілкувалися прості солдати та цивільні особи, що супроводжували армію¹⁷. Всі слова цієї групи, запозичені усним шляхом, були повністю асимільовані й увійшли до основного словникового фонду англійської мови.

Другий шар латинських запозичень містить слова, що потрапили в давньоанглійську мову після прийняття християнства. Так само, як і слова першого шару, це переважно односкладові слова, що запозичені усним шляхом і в більшості своїй позначають конкретні поняття. Проте на відміну від латинських запозичень першого шару запозичення періоду християнізації були перейняті не з вульгарної, а з правильної класичної латини, тому вони мали переважно писемну, а не розмовну форму. Як наслідок, ці слова не завжди асимілювалися, через що зберегли більшість або всі форми латинської структури слова. Іноді траплялися випадки повторного запозичення, коли слово з вульгарної латини замішувалося лексемою з класичної латини¹⁸.

Серед латинських запозичень давньоанглійської мови можна виділити низку назв овочів, фруктів, рослин, трав, напоїв і посуду:

bēte < лат. *bēta* «буряк», *rádic* < лат. *rādīx, rādicem* «редиска», *pipor* < гр. *πεπερι* < лат. *pipere* «перець», *pise* < лат. *pisum* «горох»¹⁹, *ciepe* < лат. *cepo* «цибуля» (Hall, 68), *ncép* < лат. *nāpus* «гарбуз» (там же, 245), *fenol* < лат. *feniculum* «фенхель» (Klein, 583), *patersilige* < гр. *πετρο-οσέλινον* < лат. *petroselinum* «петрушка» (там же, 1133), *pere* < вульг. лат. *pira* «груша» як форма множини лат. *pirum* (Klein, 1144), *cirse* < лат. *cerasum* «вишня» (там же, 274), *plume* < вульг. лат. *prūna* як форма множини лат. *prūnum* «слива» (там же, 1202), *morberie* < лат. *mōrum* «шовковиця» (там же, 1012), *gingifer* < гр. *ζιγγιβερις* < лат. *gingiber* «кімбір» (там же, 657), *sigle* < лат. *sicale* «жито» (Hall, 306), *mynet* < лат. *monēta* «м'ята» (Klein, 985), *plante* < лат. *planta* «рослина» (там же, 1195), *win* < лат. *vīnum* «вино» (там же, 1746), *must* < лат. *vinum mustum* «молоде вино» (там же, 1018), *disc* < лат. *discus* «страва» (там же, 459), *cēse* < лат. *cāseus* «сир» (там же, 272), *butere* < лат. *būtīros* «масло» (там же, 214), *cuppe* < лат. *cuppa* «чашка» (там же, 384), *cucler* < лат. *cochlear* «ложка» (Hall, 75).

Серед англійської кулінарної лексики давньоанглійського періоду латинського походження, що не збереглася в сучасній англійській мові, переважають назви посуду, зокрема: *byden* < лат. *butina* «посудина, бущель» (Hall, 61), *bytt* «шкіряна пляшка» (там же, 63), *céac* «гличик» (там же, 65), *laefel* < лат. *labellum* «чашка» (там же, 209).

Ще одним впливом, якого зазнала давньоанглійська мова, був скандинавський. Тривалі скандинавські завоювання привели до переселення на територію Англії великої кількості скандинавів, що спричинило появу в давньоанглійській

¹⁶ *Niehues J.* The Influences of the Celtic Languages on Present-Day English.— Marburg, 2006.— P. 98.

¹⁷ *Hogg R.* Op. cit.— P. 110.

¹⁸ *Ibid.*— P. 111.

¹⁹ *Clark Yall J. R.* A Concise Anglo-Saxon Dictionary.— Cambridge, 1931.— P. 273 (далі — Hall).

мові численних і, як виявилось з часом, стійких запозичень. У більшості випадків ці лексичні одиниці не вводили нових понять, а заміщали вже існуючі слова. Серед запозичених назв, що належать до кулінарної лексики, слід вказати такі: *cycle* < дсканд. *kaka* «тістечко» (Klein, 221), *æg* < дсканд. *eeg* «яйце» (там же, 503), *snif* < дсканд. *knifr* «ніж» (там же, 849).

На основі дослідження фактичного матеріалу нами виявлено 540 кулінаронімів, серед яких питома англійські становлять 91,98 %, а запозичення — 8,7 % (47 одиниць). Найсильнішим і найтривалішим був вплив римської культури та латинської мови. Чимало лексем потрапляло до словникового складу давньоанглійської мови з грецької через посередництво латини. Серед кулінаронімів досліджуваного періоду 8,2 % від загальної кількості виявлених лексичних одиниць увійшло до складу давньоанглійської мови саме з латини. Скандинавських запозичень у давньоанглійській кулінарній лексиці значно менше — 0,5 %. Найслабшим серед ранніх впливів є кельтський — лише 0,18 % кулінаронімів.

Таким чином, можна зробити висновок, що в давньоанглійський період власне англійська кулінарна лексика переважала над запозиченою.

Подальше вивчення джерел формування англійського кулінаронімікону дозволить простежити зміни, проаналізувати інтенсивність і масштаби запозичень різних періодів, визначити перспективи розвитку чи зникнення запозичень зі словникового складу англійської мови, встановити зв'язок між власне англійською кулінарною лексикою та запозиченнями.

T. V. PODSIKERA

GENETIC COMPOSITION OF THE OLD ENGLISH CULINARY VOCABULARY

The article outlines the origin of the Old English culinary vocabulary. Special attention is paid to the sources of its formation and the contribution of loan-words into the cooking vocabulary.

Keywords: language interaction, language contacts, borrowing, Old English, cooking vocabulary.